

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 811.124=161.2:27-36"653"

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2026.39.21>

Марта ТИМОШЕНКО, д-р філософії

ORCID ID: 0000-0002-6093-9904

e-mail: timoshka@ucu.edu.ua

Український католицький університет, Львів, Україна

СВЯТИЙ СЕВАСТІАН У "ЗОЛОТІЙ ЛЕГЕНДІ" ЯКОВА ВОРАГІНСЬКОГО: УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД

Пропонується вперше переклад українською мовою з латини історії про мучеництво святого Севастіана за твором "Золота легенда" (*Legenda aurea*) авторства Якова Ворогінського (*Voragine, n. d.; Glare, 2012*). Увесь період Середньовіччя "Легенда" вважалася золотим канонем опису страт святих католицької церкви та здійснених ними чудесних зцілень, а також спокус, які чигали на святих у період раннього християнства – саме тоді у римській імперії починалися гоніння християн. Так, Яків бере у легенді про Севастіана свідчення отців церкви за правління імператорів Діоклетіана та Максиміана. Особливий акцент робився Ворогінським на видах страти того чи іншого святого, на основі яких ставали помітними особливі символи, притаманні лише окремому мученику. Згодом за ними ідентифікували власне самого мученика, що особливо простежується в європейській іконографії: наприклад, святий Севастіан – це стріли, які пронизали його тіло, немов голки їжака; свята Катерина – колесо, на якому стратили святу; свята Варвара – бичування тощо.

Ключові слова: святий Севастіан, Яків Ворогінський, "Золота легенда", середньовічна агіографія, гоніння християн, Діоклетіан.

Середньовічний монах Яків Ворогінський жив у XIII ст. і належав до ордену домініканців, чиїм "ремеслом", як відомо, було проповідництво. Протягом свого життя, маючи добру освіту, він досяг єпископського сану в Генуї, тому часто його називають ще Яковом Генуезьким. Його *opus vitae* стала "Золота легенда" – *Legenda aurea*, роботу над якою Ворогінський розпочав близько 1260 року і не припиняв свого дослідження аж до смерті у 1298 р. Імовірно, цей твір мав стати основою для його проповідей. Попри це, "Золота легенда" перетворилася на улюблену лектуру для домашнього читання мирянами. Їй пощастило бути створеною у той період Середньовіччя, коли кількість людей, які вміли читати латиною, невпинно зростала. Цьому сприяла також доволі проста, доступна, зі своїми "цікавинками" сюжету про страти, терпіння і мучеництва святих мова. Упродовж трьох століть твір Ворогінського залишався у топі середньовічних бестселерів, аж поки у середині XVII ст. богослови, прагнучи створити більш наукові та правдиві образи святих, відкинули від них середньовічні вигадки, вкрай негативно оцінили "Легенду" (її критичували насамперед за компілятивний, некритичний характер, відсутність моралі й висновків; фольклорні перекази, що лежали в її основі тощо) й віднесли її до жанру агіографії (Reames, 1985).

На сьогодні доволі важко підрахувати точну кількість життєписів чи легенд про святих католицької церкви у *Legenda aurea*. Це пов'язано передовсім з їх не однаковою кількістю, адже ці історії збереглися у понад тисячі манускриптів різного часу. Прийнято вважати, що Яків створив близько 170–180 розділів, більшість з яких – життя святих мучеників. Саме його належність до ордену домініканців, на думку дослідників, пояснює таку сфокусованість на мучениках у творі (адже сам святий Домінік, за переказами, загинув мученицькою смертю) (Almeida,

2014, р. 16). Мученики важливі ще й тому, що їхній шлях нагадував про Христа. Адже вони так само були переслідувані та помирали насильницькою смертю, а пізніше – воскресали або творили дива (Almeida, 2014, р. 15). Схема опису мучеництва є типовою: переслідування святого та мучеництво повинно бути публічним, мученик перебуває між публікою, який він проповідує свою доктрину – зброю проти несправедливості, та переслідувачем; своїми чудесами після смерті мученик засвідчує правдивість того, що проповідує (Almeida, 2014, р. 18). Апофеозом мучеництва після страти часто стає воскресіння святого і його поява серед людей. У самій страті засудженого за віру кидається у вічі спосіб надзвичайно жорстокого покарання, який асоціювався з конкретним святим. Згодом за цими символами почали ідентифікувати власне самого мученика, що яскраво засвідчено в європейській іконографії. Так, святий Севастіан завдяки "Легенді" асоціюється зі стрілами, які пронизують його, немов їжака. Від самого початку історія про цього мученика просякнута драматичними сценами з діалогами між християнами (Марцеліном та Марком), які йдуть на смерть, з одного боку, та їхніми згорьованими рідними – з іншого. Ворогінський використовує тут ранньохристиянські риторичні структури або формули: *емоційне випробування – сумнів – міцне переконання у вірі*. Мучеництво за віру постає як свідомий вибір правдивої, вічної дійсності, на яке добровільно йдуть засуджені на смерть за часів імператора Діоклетіана. Однак віра, на переконання отців церкви, повинна також зцілювати людину, що й засвідчує передостання сцена повного оздоровлення недужих та їх охрещення в язичницькому Римі (навіть самого префекта міста, який увірував у Христа) за посередництвом святого Севастіана.

Латинський текст

Sebastianus vir Christianissimus, Narbonensis genere, civis Mediolanensis Diocletiano et Maximiano imperatoribus adeo carus erat, ut principatum ei primae cohortis traderent et suo aspectui iuberent semper adstare. Hic militarem

Переклад українською

Севастіан, вельми побожний християнин, родом з Нарбонської провінції, громадянин Мілану, був такий милій імператорам Діоклетіану і Максиміану, що вони доручили йому керувати першою когортою й наказали завжди

chlamidem ad hoc tantum ferebat, ut Christianorum animas, quas in tormentis videbat deficere, confortaret. Dum autem praeclarissimi viri Marcellinus et Marcus gemini fratres pro fide Christi decollari deberent, ad eos parentes adveniunt, ut ipsorum animos a suo proposito revocarent.

Advenit ergo mater et soluto capite scissisque vestibus uberibusque ostensis aiebat: "O perdulces filii, circumdat me inaudita miseria et intolerabilis luctus. Heu me miseram, amitto filios meos ad mortem ultro tendentes. Quos si mihi hostes auferrent, per media sequerer bella raptos, si violenta iudicia concluderent carcere, irrumperem moritura. Novum hoc pereundi genus est, in quo carnifex rogatur, ut feriat; vita optatur, ut pereat; mors invitatur, ut veniat. Novus hic luctus, nova misera, in qua natorum iuventus sponte amittitur et parentum miseranda cogitur senectus, ut vivat."

Haec dicente matre, pater senior manibus adducitur servorum et, capite adperso pulvere, huiusmodi voces dabat ad caelum: "Ad mortem ultro proficiscentibus filiis valedicturus adveni, ut, quae meae sepulturae paraveram, filiorum sepulturis infelix expendam. O filii mei, baculus senectutis et geminum meorum viscerum lumen, cur sic mortem diligitis! Venite hic, iuvenes, flete super iuvenes sponte pereuntes. Venite huc, senes et mecum super filios meos plangite, accedite huc, patres, et prohibete, ne talia patiamini. Deficite plorando, oculi mei, ne videam filios meos gladio caedi."

Haec dicente patre adveniunt coniuges adspectibus eorum proprios filios offerentes atque eiulando clamantes: "Quibus nos dimittitis! Qui erunt horum infantium domini! Quis vestras largas dividet possessiones! Heu quam ferrea pectora, quia parentes despicitis, amicos respuitis, uxores abicitis, filios abdicatis et vos carnificibus spontaneos exhibetis." Inter hoc autem coeperunt virorum corda mollescere. Tunc sanctus Sebastianus, qui ibi aderat, erumpens in medium dixit: "O fortissimi milites Christi, nolite per misera blandimenta coronam deponere sempiternam."

Sed parentibus dixit: "Nolite timere, non separabuntur a vobis, sed vadunt in caelum vobis parare sidereas mansiones. Nam ab initio mundi haec vita in se sperantes fefellit, se exspectantes decepit, de se praesumentes irrisit et ita nullum omnino certum reddidit, ut omnibus probetur esse mentita. Vita haec admonet furem, ut rapiat, iracundum, ut saeviat, mendacem, ut fallat. Ipsa imperat crimina, iubet facinora, suadet iniusta.

Haec autem persecutio, quam hic patimur, hodie excandescit et cras evanescit, hodie exardescit et cras refrigescit, sub una hora inducitur et sub una hora excluditur. Dolor autem aeternus renovatur, ut saeviat, augmentatur, ut exurat, inflammatur, ut puniat. In amore ergo martyrii nostros iam suscitemus affectus. Ibi enim diabolus se vincere existimat, qui, dum capit, captus est, dum tenet, tentus est, dum vincit, victus est, et dum torquet, torquetur, dum iugulat, occisus est, et dum insultat, irrisus est."

перебувати поруч із ними. Він носив військовий плащ лише для того, щоби підтримувати дух християн, який, за його спостереженням, занепадав під час тортур. Коли ж найславетніші мужі, брати-близнюки Марцелін і Марк, мали бути обезголовлені за віру Христову, до них прибули їхні батьки, аби відвернути їх від цього наміру.

І ось з'явилася мати з непокритою головою, в роздертому одязі, з оголеними грудьми, і почала промовляти до них: "Мої найдорожчі сини! Мене огортає незваний біль і невимовне горе! Горе мені, нещасній, я втрачаю своїх дітей, які добровільно йдуть назустріч смерті! Коли б вас забрали вороги, я б кинулася услід за вами кризь гущу битви! Якби вас замкнули в'язниці й суди, жорстокі та несправедливі, я б прорвалася туди, навіть ціною власного життя. Але тут – дивна смерть: ката просять завдати удару, відкидаючи життя, запрошують прийти смерть. Це новий біль, нове горе, коли юність синів гине з доброї волі, а немічна старість батьків приречена жити".

Поки мати промовляла ці слова, привели старого батька, слуги підтримували його руками. Його голова вкрилася вже сивиною, і він так почав волати до неба: "Я прийшов, щоби попроситися з синами, які добровільно йдуть на смерть. І тепер усе, що я приготував для своєї власної могили, маю, нещасний, витратити на поховання своїх дітей! О, мої сини, ви опора моєї старості, ви подвійне світло моєї утроби! Чом так жагуче прагнете смерті? Ходіть сюди, юнаки, і плачте над юнаками, які гинуть з доброї волі! Ходіть сюди, старці, і ридайте разом зі мною над моїми синами! Ходіть сюди, батьки, і зупиніть їх, щоб ви не зазнали подібного лиха! Припиніть плакати, мої очі, щоб я не бачив, як синів моїх забивають мечем!"

Поки батько говорив ці слова, прийшли й дружини, тримаючи на руках їхніх власних дітей. Вони, голосячи, викрикували: "На кого ви нас залишаєте! Хто стане опікуном цих дітей! Хто розділить усі ваші великі маєтки? Яке жорстоке маєте серце: ви зневажаєте своїх батьків, відкидаєте друзів, відмовляєтеся від дружин, зрікаєтесь своїх дітей, і самі, добровільно, йдете до катів!" У цей момент серця чоловіків почали лагіднішати. Але тоді святий Севастіан, стоячи поруч, вийшов уперед і вигукнув: "Найдоблесніші воїни Христові, не дайте цим скорботним зітханням позбавити вас вінця вічної слави!"

А батькам Севастіан мовив таке: "Не бійтеся! Вони не будуть відлучені від вас – лиш попрямують до неба, аби приготувати вам небесні оселі, всіяні зорями. Бо від початку світу це життя обманює тих, хто покладає на нього надію; воно розчаровує тих, хто його очікує; глузує з тих, хто на нього спирається, і ніколи не дає нічого певного, тож усім слід визнати, що воно зрадливе. Це життя навчає злодія красти, підбурює розлюченого до жорстокості, спонукає брехуна до обману. Воно саме наказує вчиняти злочини, велить творити беззаконня, переконує чинити протиправне.

А це гоніння, яке ми тут зносимо, сьогодні розпалюється, а завтра вже зникне. Сьогодні воно вирує, а завтра охолоне. Його запалюють на годину, – а за годину воно зникає. Але біль вічний, він відновлюється, щоб знищити, зростає, щоб спопеляти, розпалюється, щоб карати. Тож у любові до мучеництва [до страждання за віру] пробудімо вже наші почуття! Бо саме там, де диявол думає, що перемагає, він зазнає поразки: Бо коли бере у полон, сам опиняється схопленим. Коли утримує силою, сам стає полоненим. Коли перемагає, сам є переможеним. Коли мучить, сам страждає. Коли вбиває, сам є вбитим. Коли знущається, сам стає посміховиськом".

Igitur dum beatus Sebastianus haec ex ore proferret, subito per unam fere horam a splendore nimio de caelo descendente illuminatus est et sub illo splendore pallio candidissimo amictus et ab angelis septem clarissimis circumdatus. Iuvenis etiam apparuit iuxta eum dans ei pacem et dicens: "Tu semper mecum eris."

Cum autem beatus Sebastianus haec et his similia praedicaret, Zoe, uxor Nicostrati, in cuius domo sancti custodiebantur, quae loquelam amiserat, pedibus eius provoluta nutibus veniam postulabat. Tunc Sebastianus ait: "Si ego Christi servus sum et si vera sunt omnia, quae ex ore meo haec mulier audivit et credidit, aperiat os eius, qui aperuit os Zachariae prophetae sui." Ad hanc vocem mulier exclamavit: "Benedictus sermo erit tui et benedicti, qui omnibus, quae locutus es, credunt. Vidi enim angelum librum tenentem ante te, ubi omnia, quae dixisti, scripta erant."

Vir autem eius hoc audiens procidit ad pedes sancti Sebastiani sibi postulans indulgeri statimque absolvens martyres rogabat, ut liben abirent. Qui dixerunt nullatenus se deserturos victoriam, quam cepissent. Tantam igitur gratiam et virtutem verbi sancti Sebastiani contulerat, quod non solum Marcellinum et Marcum in martyrii constantia roboravit, sed etiam patrem eorum nomine Tranquillinum et matrem cum multis aliis ad fidem convertit, quos omnes Policarpus presbyter baptizavit. Tranquillinus autem morbo gravissimo laborans mox, ut baptizatus est, sanitatem recepit.

Praefectus autem urbis Romae, qui et ipse morbo gravissimo laborabat, rogavit Tranquillinum, ut ad se adduceret eum, qui sibi sanitatem dederat. Cum ergo ad eum venissem Policarpus presbyter et Sebastianus et ipse eos rogaret, ut etiam sanitatem reciperet, dixit ei Sebastianus, ut prius idola abnegaret et confringendi ea sibi potestatem traderet et sic sanitatem reciperet. Cui cum Chromatius praefectus diceret, quod servi sui hoc facerent et non ipse, dixit Sebastianus: "Timidi deos suos confringere formidant, sed et si diabolus hac occasione eos laederet, dicerent eos infideles esse ob hoc laesos, quod deos suos confringerent."

Sicque Policarpus et Sebastianus accincti plus quam CC idola confregerunt. Post hoc autem dixerunt Chromatio: "Cum nobis idola confringentibus sanitatem recipere non debuisti nec recepisti, certum est, quia aut infidelitatem nondum abiecisti aut aliqua idola reservasti." Tunc indicavit se habere thalamum, in quo erat omnis disciplina stellarum, pro quo pater suus plus quam ducenta pondera auri expenderit et per quem futura omnia praevidebat. Cui Sebastianus: "Quamdiu hoc integrum habueris, te ipsum integrum non habebis." Cumque ad hoc ille assentiret, Tiburtius, eius filius, iuvenis egregius dixit: "Non patiar opus destrui tam praeclarum, sed ne paternae sanitati videar esse contrarius, duo clibani accendantur, ut, si destructo opere pater meus sanitatem non receperit, ambo viri concrementur." Cui Sebastianus: "Sic fiat, ut locutus es."

Dum igitur illa confringerentur, angelus praefecto apparuit et sibi a Domino Iesu sanitatem redditam nuntiavit statimque sanus effectus cucurrit post eum, ut eius pedes oscularetur. Qui cum prohibuit ex eo, quod baptismum nondum receperat, sicque ipse et Tiburtius filius eius et mille CCCC de eius familia baptizati sunt.

Отож, коли блаженний Севастіан виголошував ці слова, раптом майже на цілу годину він був осяяний дивовижним сяйвом, що сходило з небес. У тому сяйві він був зодягнений у плащ надзвичайного білого кольору й оточений сімома сліпучо-осіяними янголами. А поруч і з ним з'явився юнак. Привітавши його знаком миру, він промовив: "Ти завжди будеш зі мною!"

Коли ж блаженний Севастіан проголошував таке та подібне до того, Зоя, дружина Нікострата, у домі якого утримували святих, що була німою, припала до його ніг і жестами благала про зцілення. Тоді Севастіан мовив їй: "Якщо я слуга Христовий, і якщо істинне все, що вийшло з моїх уст і що ця жінка почула і в це увірувала, нехай відкриє її уста Той, Хто відкрив уста пророка Захарії". Відразу ж, на ці слова, жінка вигукнула: "Благословенне слово твоє, і благословенні всі, хто вірить у все, що мовив ти! Бо я бачила янгола, який тримав перед тобою книгу, у якій все, про що ти говорив, було записано".

Її чоловік, почувши це, припав до ніг святого Севастіана, благаючи прощення. Севастіан одразу відпустив йому гріх, а тоді почав умовляти мучеників, щоб ті пішли з доброї волі. Вони на те відповіли йому: "Ми нізачо не зречемося перемоги, яку вже здобули". Таку благодать і силу мав голос святого Севастіана, що не лише укріпив у мучеництві Марцеліна й Марка, але й навірнув до віри їхнього батька на ім'я Транквілін, а також їхню матір і багатьох інших. Усіх їх охрестив пресвітер Полікарп. Транквілін, тяжко страждаючи від хвороби, відразу після хрещення зцілювався.

Префект Риму, який і сам тяжко хворів, попросив Транквіліна, щоб той привів до нього того, хто дарував йому зцілення. І коли до нього прийшли пресвітер Полікарп і Севастіан, почав благати їх, щоб і йому допомогли одужати. Тоді Севастіан мовив до нього, щоб той спершу зрікся своїх ідолів і дозволив йому зруйнувати їх, тоді він отримає зцілення. А коли префект Хроматій відповів, що це можуть зробити його слуги, а не він сам, Севастіан відказав на те: "Ті, хто боїться своїх богів, не сміють їх знищити. Але навіть якби диявол за це завдав їм шкоди, вони сказали б, що це сталося не через невіру, а ніби за те, що вони зруйнували своїх богів".

І от Полікарп з Севастіаном, озброєні вірою, зруйнували понад двісті ідолів. Після цього вони сказали Хроматію: "Коли після нашого знесення ідолів ти все ще не отримав зцілення, це означає одне: або ти досі не відкинув свого невірства, або ж приховав якихось ідолів". Тоді Хроматій зізнався, що має окрему кімнату, де зберігалися всі знання про зорі, за що його батько заплатив понад двісті фунтів золота. І саме завдяки цьому він міг "бачити" усе майбутнє. Севастіан сказав йому: "Доки ця річ буде цілою, ти не зможеш зцілитися". І коли Хроматій погодився з ним, його син Тибуртій, славний юнак, мовив: "Я не дозволю знищити таку визначну працю. Але, аби не виглядати супротивником батькового зцілення, нехай розпалить два вогняні казани: якщо після знищення цієї речі мій батько не зцілиться, обидва ці чоловіки нехай будуть спалені!" На це Севастіан відповів: "Нехай станеться так, як ти мовив!"

І коли ті речі були знищені, янгол явився префектові й сповістив, що Господь Ісус дарував йому зцілення. І одразу, повністю зцілювшись, Хроматій кинувся слідом за Севастіаном, щоб поцілувати його ноги. Та Севастіан заборонив йому, оскільки той ще не прийняв хрещення. І тоді сам Хроматій, його син Тибуртій, а також чотириста осіб з його челяді охрестились.

Zoe autem ab infidelibus tenta et diu cruciata emisit spiritum. Quod cum audiisset Tranquillinus, proripuit et dixit: "Feminae nos ad coronam praecedunt. Ad quid vivimus!" Ipse autem post paucos dies lapidatus est. Sanctus autem Tiburtius super prunas allatas iubetur aut incensum diis imponere aut super istas nudis plantis incedere. Qui sibi signum crucis faciens constanter super ipsas nudis plantis ingressus est dicens: "Videtur mihi, quod super roseos flores incedam in nomine Domini nostri Iesu Christi." Cui Fabianus praefectus dixit: "Quis ignorat magicam artem Christum vos docuisse!"

Cui Tiburtius: "Obmutesce, infelix, quia non es dignus nomen tam sanctum et tam mellifluum nominare." Tunc iratus praefectus iussit eum decollari. Marcellianus autem et Marcus stipiti affiguntur, cumque fuissent affixi, psallentes dicebant: "Ecce quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum." Quibus praefectus: "Infelices, deponite amentiam et vos ipsos liberate." Cui illi: "Numquam tam bene epulati sumus. Utinam tamdiu sic nos esse permittas, quamdiu corporis tegimur indumento." Tunc praefectus iussit eos lanceis per latera transverberari, et sic martyrium consummaverunt.

Post hoc praefectus Diocletiano imperatori de Sebastiano suggestit. Quem ad se vocans dixit: "Ego te inter primos in palatio meo semper habui et tu contra salutem meam et deorum iniuriam hactenus latuisti." Cui Sebastianus: "Pro salute tua Christum semper colui et pro statu Romani imperii Deum, qui in caelis est, semper adoravi." Tunc Diocletianus iussit eum in medium campum ligari et a militibus sagittari, qui ita eum sagittis impleverunt, ut quasi hericium videretur, et aestimantes illum mortuum abierunt. Qui intra paucos dies liberatus stans super gradum palatii imperatores venientes de malis, quae Christianis inferebant, dure redarguit. Dixerunt imperatores: "Istene est Sebastianus, quem diu sagittis interfici iusseramus!"

Cui Sebastianus: "Ad hoc me Dominus resuscitare dignatus est, ut conveniam vos et redarguam vos de malis, quae Christi famulis irrogatis." Tunc imperator tamdiu eum fustigari iussit, donec spiritum exhalaret. Fecitque corpus eius in cloacam proici, ne a Christianis pro martyre coleretur. Sanctus autem Sebastianus sequente nocte sanctae Luciae apparuit et corpus eius sibi revelavit et, ut iuxta vestigia apostolorum illud sepeliret, praecipit. Quod et factum est. Passus autem sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus, qui coeperunt circa annos Domini CCLXXXVII. [. .]

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Almeida, N. B. (2014). Authorial Intention in the Middle Ages an Overview Based on the *Golden Legend* by Jacobus de Voragine. *Global Journal of Human Social Sciences*, 14, 11–20.
- Glare, P. W. G. (2012). *Oxford Latin Dictionary* (2 vol.). 2nd ed. Oxford University Press.
- Reames, S. L. (1985). *The Legenda Aurea: a reexamination of its paradoxical history*. University of Wisconsin.
- Voragine, J. (n. d.). *De Sancto Sebastiano*. <http://Iacobus de Voragine: Historia de Sancto Sebastiano>

Зоя ж, схоплена невірними і довго катована, віддала духа. Коли ж Транквілін дізнався про це, вигукнув: "Жінки випереджають нас у вінці слави! Навіщо нам жити далі!". Невдовзі після цього він сам був забитий камінням. Святому ж Тибуртію наказали над принесеним розжареним вугіллям або покласти фіміям богам, або пройтися по ньому босоніж. Він же, перехрестившись, сміливо ступив на вугілля босими ногами й мовив: "Мені видається, немов ступаю я по трояндах в ім'я Господа нашого Ісуса Христа". Тоді префект Фабіан ствердив: "Хіба комусь ще не очевидно, що Христос навчив вас чаклунству!".

На це Тибуртій відказав йому: "Замовкни, нещасний! Бо ти не гідний навіть промовити таке святе й солодке ім'я". Розгніваний префект наказав стратити його, і Тибуртія обезголовили. Тим часом Марцеліна й Марка прибили до стовпів. І навіть прибиті, вони співали псалми, промовляючи: "Як добре й приємно, коли брати живуть в єдності". Префект вигукнув: "Нещасні, облиште цю безумну впертість й врятуйте себе самі!". Вони ж відказали: "Ми ніколи настільки добре не бенкетували. Якби ж ти дозволив нам так залишитися поки на нас ця тілесна оболонка!". Тоді префект наказав пробити їм боки списами, і так вони звершили своє мучеництво.

Після цього префект доповів імператору Діоклетіану про Севастіана. І коли той покликав його, повів таку розмову: "Я завжди вважав тебе серед перших у своєму палаці, а ти, потайки, працював проти моєї безпеки й на шкоду богам". Севастіан відказав йому: "Заради твоєї ж безпеки я завжди поклонявся Христу, і заради добробуту Римської імперії – Богу, що є на небі". Тоді Діоклетіан звелів воякам зв'язати його посеред поля і розстріляти з луків. І вони так рясно обсіпали його стрілами, що він став схожим на їжака. Вважаючи його мертвим, вони пішли геть. Та через декілька днів одужавши й ставши на сходах імператорського палацу, Севастіан сильно докоряв імператорам за лиха, які вони несли християнам. Тоді правителі, подивовано, вигукнули: "Чи не той це Севастіан, якого ми вже давно звеліли вбити стрілами?!".

Севастіан мовив їм: "Господь воскресив мене саме для того, щоб я прийшов до вас і докорив вам за лиха, які ви чините супроти слуг Христових". Тоді імператор віддав наказ так довго бити його кийками, поки той не віддав духа. А його тіло звелів кинути до каналізації, щоб християни не змогли шанувати його як мученика. Тієї ж ночі святий Севастіан з'явився святій Лукії й відкрив їй, де лежить його тіло. Він звелів поховати його поруч з рештками апостолів. Так і було зроблено. Святий Севастіан постраждав за віру за правління імператорів Діоклетіана й Максиміана, які зайняли престол приблизно 287 року від Різдва Христового. [. .]

References

- Almeida, N. B. (2014). Authorial Intention in the Middle Ages an Overview Based on the *Golden Legend* by Jacobus de Voragine. *Global Journal of Human Social Sciences*, 14, 11–20.
- Glare, P. W. G. (2012). *Oxford Latin Dictionary* (2 vol). 2nd ed. Oxford University Press.
- Reames, S. L. (1985). *The Legenda Aurea: a reexamination of its paradoxical history*. University of Wisconsin.
- Voragine, J. (n. d.). *De Sancto Sebastiano*. <http://Iacobus de Voragine: Historia de Sancto Sebastiano>

Отримано редакцією журналу / Received: 26.12.25
Схвалено до друку / Accepted: 27.02.26
Опубліковано / Published: 21.04.26

Marta TYMOSHENKO, PhD
ORCID ID: 0000-0002-6093-9904
e-mail: timoshka@ucu.edu.ua
Ukrainian Catholic University, Lviv, Ukraine

SAINT SEBASTIAN IN "THE GOLDEN LEDEND" OF JACOBUS DE VORAGINE (TRANSLATION FROM LATIN)

The Ukrainian translation from Latin of the story about Saint Sebastian's martyrdom, described in the work The Golden Legend (Legenda Aurea) by Jacobus de Voragine, is presented for the first time. Throughout the entire Middle Ages, the Legend was considered the golden canon for describing the executions of saints in the Catholic Church and the miraculous healing performed by them, as well as the temptations that awaited the saints during the early Christian period – time of the Christians' persecutions in the Roman Empire. Thus, in the legend about Sebastian, Jacobus takes the testimonies of the Church Fathers from the time of Emperors Diocletian and Maximian. A special emphasis Voragine placed on the types of execution of one or another saint, based on which certain symbols unique only to the martyr could be traced. Later, these symbols were used to identify the martyr himself, which is particularly evident in European iconography: for example, Saint Sebastian – with arrows that pierced his body like the needles of a hedgehog; Saint Catherine – the wheel on which the saint was executed; Saint Barbara – the scourging, and so on.

Key words: Saint Sebastian, Jacobus de Voragine, "Golden Legend", medieval hagiography, persecution of Christians, Diocletian.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.